

YEŞİL SOSYAL HİZMET

Öğr. Gör. Oğuzhan ÇAVUŞOĞLU

ENDÜSTRİYEL KİRLENMELER, ÇEVRESEL BOZULMA VE İNSANLARIN DİRENCİ

1. Direnç ve Zayıflık Kavramları

- ❖ Doğal veya endüstriyel felaketlerle başa çıkmak gündelik hayatta gösterilen baş etme mekanizmasının ötesinde bir direnç ister. Direnç, sosyal hizmet uzmanlarının felaketlerde bireysel veya topluluk tepkilerini harekete geçirirken kullandığı bir kavramdır.
- ❖ Sağlam direnç, günlük veya rutin dirençten farklı olarak proaktif önlemleri, krize karşı hazırlıklı olmayı ve uzun dönem çalışmalarını içerir ve yapısal eşitsizliklerle mücadele etme konusunda önemlidir.

- ❖ Ayrıca direnç, cevapsızlıktan başlayıp, sistem başarısızlığına yol açabilen hatta bazen dirençli olabilen; uyum sağlama yoluyla hayatta kalma, bir duruma veya düzene uyum sağlama ve yenilikçi değişikliği gerektiren cevaplardan faydalanma gibi elementlerden oluşan bir yelpazeye sahip bir süreçtir.
- ❖ Direnç **reaktif ve proaktif** olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleşebilmektedir.
- ❖ **Reaktif direnç**; insanların ilk amaçları uyum sağlamaktır. Sistemin değişime direnme ve mevcut durumu sürdürme kapasitesini güçlendirmek üzere gelecek için plan yaparlar.
- ❖ **Proaktif direnç**; insanlar değişimi kaçınılmaz olarak görmektedir. Yeni taleplere ve değişimlere uyum sağlayacak sistemler geliştirmeyi uygun görmektedirler. Gelecek için varlığın devam edebilmesini değişimle mümkün kılacaklarına ilişkin inanç vardır.

- ❖ **Topluluk direnci;** toplulukların bağılılıklarını ve gelişmelerini etkileyen zorlu etkenlerle baş etme konusunda güven, yeterlilik, kaynak, bilgi ve yetenek sahibi olmasıdır. Bu etkenler sıra dışı hava durumları, enerji maliyetlerinin tavan yapması, ulusal krizlerin yanında kırsal nüfusun azalması, yakıt kıtlığı, yaşlı nüfusun artması, işsizlik gibi kronik durumları içerisine almaktadır.
- ❖ **Zayıflık,** bir sistemin iklime karşı zayıflık ve sıra dışı durumlar da dahil olmak üzere iklim değişikliğinin zorlu şartlarına karşı olan hassaslık ve onlarla baş edememe derecesidir.
- ❖ Zayıflık iç veya dış etkenler sonucunda ortaya çıkabilir. Zayıflığın derecesi bir sistemin tehlikelere maruz kalmasına, onlara karşı koyma yetisine ve karşı koyarken gösterdiği dirence bağlıdır.
- ❖ Felaket, havanın, karanın, suyun kirlenmesi de dahil olmak üzere çevrenin bozulması; biyoçeşitliliğin azalması; insanların hareketleri gibi olaylar var olan zayıflıkları artırabilir.

2. Endüstriyel Kirlenmeler ve Kazalar

- ❖ Endüstriyel işletmelerde belli ürünler üretildikten sonra ortaya bazı yan ürünler çıkmaktadır. Bu yan ürünler insanlar, hayvanlar, bitkiler düşünülmeden atmosfere, nehirlere, göllere, okyanusa ve toprağa atılmaktadır. Bunlara kirleticiler denilmektedir. Kirleticilerin tüm canlılar üzerinde olumsuz etkisi vardır.
- ❖ Endüstriyel kazalar insan ya da teknolojik hatalardan dolayı meydana gelebilir.

➤ **Bhopal Gaz Patlaması (Hindistan)**

- ❖ 1984 yılında böcek ilacı yapılırken tesisten dışarı sızan metil izosiyanatgazından patlama meydana gelmiştir.
- ❖ Gerçekleşen patlama civardaki insanları, hayvanları öldüren ya da yaralayan, bitkileri yok eden bir dizi tehlikeli kimyasalın salınmasına neden olmuştur. Sızan gazlar atmosferi kirletmekle beraber depo havuzlardaki kimyasalların yer altı suyuna sızması sonucunda milyonlarca balık ve diğer canlı türünün ölümü gerçekleşmiştir.
- ❖ Sosyal hizmet uzmanları felaket sırasında ve o zamandan beri insanlara psikososyal yardım vererek ve tıbbi bakıma, tıbbi gereçlere ve materyal kaynaklara ulaşmalarını sağlayarak destek vermişlerdir.

❖ Ayrıca sosyal hizmet uzmanları çevrede yaşayan insanları zararlı kimyasallara karşı kendilerini koruma hakları konusunda, bir felaket meydana gelmesi halinde yapılacaklar konusunda ve bu felaket sonucunda bölgeyi en hızlı şekilde terk edecekleri konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yürütebilirler.

3. Kimyasal Kirleticiler ve Radyoaktif Gaz Kaçakları

- ❖ Dioksinler, sağlıklı olan insanlarda engellere yol açabilen ve etkilenen topluluklarda doğuştan bozukluklara yol açan, hayvan ve bitkilerin sağlığını tehlikeye atan zehirli kimyasallardır.
- ❖ Sosyal hizmet uzmanları kimyasal felaketler sonucunda etkilenen insanlara psikososyal destek sağlamış, insanları potansiyel tehlikeler hakkında bilgilendirmiş ve etkilenen insanların daha sağlıklı bir ortama yerleştirilmesi noktasında arabuluculuk yapmışlardır.

➤ Üç Mil Adası (ABD)

- ❖ 1979'da ABD'deki Üç Mil Adası'nda yer alan nükleer reaktördeki ciddi bir sorun radyasyon salınımına yol açmıştır.
- ❖ Çekirdek erimesi oluştuğunda radyoaktif gazlar atmosfere girmiştir.
- ❖ Buradaki felaket güvenlik önlemlerinin denetlenmesinin , radyasyon döküntüsünün daha sistematik olarak radyasyondan arındırılarak dökülmesinin ve sonuç olarak ortaya çıkan kanser hastalıklarına tedavinin önemini artırmıştır.

➤ **Çernobil (Ukrayna)**

- ❖ 1986 yılında nükleer santralde yetkililerin güvenlik önlemlerini denerken 4. reaktörde meydana gelen patlama sonucunda bir nükleer felaket gerçekleşmiştir.
- ❖ Batı Avrupa ve Avrasya kıtasının üzerini örten atmosfere radyoaktif maddeler salınmasına neden olmuştur.

➤ **Fukushima Daiichi (Japonya)**

- ❖ 2011 yılında Japonya'da meydana gelen depremin sonrasında meydana gelen tsunaminin Fukushima Daiichi santralini tamamen sular altında bıraktığı ve santralin güç şebekesiyle bağını keserek soğuk kalmalarını sağlayan teknolojilerin hasar görmesine neden olması sonucunda sızıntı meydana gelmiştir.
- ❖ Felaket sonucunda insanların çevrede kalması engellenmiş ve civarda yetiştirilen yiyeceklerin satışı yasaklanmıştır.

4. Endüstriyel Kirlenmeler ve Çevresel Bozulmalarda Yeşil (Ekolojik) Sosyal Hizmetin Yeri ve Önemi

- ❖ Sosyal hizmet uzmanları «doğanın ortasında insan» ve «çevreci devlet» anlayışları doğrultusunda çevre sorunlarını da ilgi alanı olarak görmektedirler.
- ❖ Sosyal hizmet uzmanlarının felaketlerin ardında yatan temel nedenleri, bu felaketlerin topluluklar üzerindeki etkisini ve insanların yaşadığı fiziksel, sosyal, ekonomik, kültürel ve ruhani çevreyi bilerek müdahale etmeleri ve ilgili disiplinlerden bilim insanlarıyla bilgi alışverişinde bulunarak süreci yönetmeleri önem arz etmektedir.

❖ Felaketlerden etkilenenler için su, yiyecek, barınma ve giyim gibi temel ihtiyaçların giderilmesi, yıkılan evleri ve toplumu yeniden yapılandırmak, felaketten dolayı oluşan travmalarla başa çıkmak, geleceğe yönelik önleyici-koruyucu planlar yapmak, bireylerin ve toplumların farkındalıklarını artırmak ve en temelinde psikososyal destek vererek bireylerin ve toplumların gündelik yaşamda işlevselliğini sağlamak.